

УДК 373.542:811.161.2

ІНТЕГРАЦІЯ МЕТОДІВ І ЗАСОБІВ ІКТ У МЕТОДИКУ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Кучерук О. А.

Житомирський державний університет імені Івана Франка,

м. Житомир

e-mail: okucheruk1@rambler.ru

У контексті сучасних тенденцій розвитку суспільства й освіти методика україномовної освіти переходить на новий технологічний рівень, пов'язаний з ідеями електронної лінгводидактики. Актуальність відповідних ідей, важливість комплексного застосування педагогічних технологій та ІКТ у системі україномовної освіти виявляється в межах щоденних навчально-виховних практик та усвідомлюється вченими.

Аналіз наукової літератури свідчить, що аспекти порушеної проблеми відображено в працях Ж. Горіної, Г. Дегтярьової, С. Карамана, Л. Мацько, А. Надолинської, С. Цінько та ін. У роботах цих авторів визначено роль інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у розвитку професійно-творчого потенціалу учителів-словесників, висвітлено деякі теоретико-практичні питання розроблення й використання програмних засобів ІКТ в україномовній освіті, зокрема створення інтернет-адаптованого навчально-методичного забезпечення курсу української мови. Як слушно зазначає Г. Корицька в контексті застосування ІКТ у навчанні мови, інформаційний розвиток освітнього середовища неминуче приводить до нових підходів щодо формування й удосконалення змісту освіти, до використання таких дидактичних технологій, які б сприяли оновленню способів організації та оптимізації навчальної діяльності учнів [1, с. 105]. Незважаючи на інтерес

дослідників до використання е-продуктів в україномовній освіті, теоретичні положення порушеної проблеми розроблено недостатньо, а в практиці навчання мови методи й засоби ІКТ часто використовуються не обґрунтовано.

Мета статті – визначити закономірності навчання української мови з використанням ІКТ, розкрити дидактичні умови інтеграції методів і засобів ІКТ у методику навчання української мови в старших класах.

В умовах стрімкого розвитку ІКТ й інформатизації освіти закономірним є процес інтеграції методів і засобів ІКТ у методику навчання. Зазначений процес у практиці україномовної освіти не випадковий, він відбувається відповідно до *закономірностей інноваційного навчання української мови з використанням ІКТ* і зумовлений цими закономірностями, зокрема такими:

1) залежність між сучасною україномовною освітою учня і його стійкою мотивацією до комп'ютерного навчання мови з використанням Інтернету, задоволення від такого навчання викликає новий інтерес до пізнавальної, комунікативної діяльності, прагнення до співпраці, успіху, лідерства, веде до усвідомлення потреби у вільному володінні українською мовою для успішної самореалізації в українському лінгвосоціумі;

2) учень зможе досягти успіхів, високих результатів у навчанні мови, якщо здобуватиме відповідні знання, уміння, досвід у процесі виконання свідомої навчальної діяльності проектного й дослідницького спрямування в умовах формування та розвитку хмаро орієнтованого навчального середовища на основі якісних е-ресурсів освітнього призначення;

3) продуктивність формування мовнокомунікативної компетентності залежить від розроблення змісту, методів і засобів комп'ютерного навчання мови з урахуванням індивідуально-вікових особливостей учнів;

4) інтенсивність і якість навчання української мови з використанням ІКТ безпосередньо залежить від належного рівня ІКТ-компетентності як учнів, так і вчителя-словесника й ефективного діалогу його з учнями;

5) ефективність комп'ютерного навчання української мови залежить від масового й систематичного використання електронних

лексикографічних продуктів, електронних навчальних підручників, посібників, а також від ознайомлення вчителя з методичними рекомендаціями до такого типу електронних програмних засобів;

6) ефективність комп'ютерного навчання мови залежить від розроблення вчителем предметно-методичних електронних портфоліо, уроків мови з комп'ютерною підтримкою, електронних навчальних курсів;

7) ефективність комп'ютерного навчання української мови залежить від створення вчителями-словесниками й використання в практиці україномовної освіти блогів, сайтів навчально-методичного призначення;

8) ефективність комп'ютерного навчання української мови залежить від теоретико-експериментальних досліджень вчителями питань упровадження методів і засобів ІКТ в практиці україномовної освіти;

9) ефективність формування мовнокомунікативної компетентності учнів залежить від доцільного використання методів і засобів ІКТ в технологіях навчання української мови.

Знання й розуміння наведених закономірностей може допомогти модернізувати процес україномовної освіти. Водночас у забезпеченні інтеграції методів і засобів ІКТ у методику шкільного курсу української мови важливо дотримуватися специфічних для комп'ютерного навчання *принципів*, зокрема: змішаного навчання, предметно-практичного спрямування, доступності навчальних ресурсів, інформаційної безпеки, модульності у структуруванні навчальних матеріалів, науковості, системності, відкритості, диверсифікації, інтерактивності, технологічності й інноваційності навчання, навчальної мобільності, комп'ютерної візуалізації тематичного матеріалу, розширення можливостей навчальної співпраці й взаємодії, забезпечення вибору індивідуальної траєкторії просування в навчанні, методичної доцільності змісту дидактичних матеріалів і видів навчальної роботи, а також принципу дидактично виправданої інтеграції методів і засобів ІКТ у методику навчання. Сучасні дослідники (Д. Рождественська, Н. Сороко) слушно

зазначають, що впровадження ІКТ у навчальний процес вимагає системної інтеграції цих технологій в існуючі навчальні процеси [2, с. 163].

Розглянемо окремі випадки інтеграції методів і засобів ІКТ у методику навчання української мови в старших класах, що в результаті розширює навчально-виховні й розвивальні можливості такої методики. Інтегративні тенденції в процесі україномовної освіти з використанням ІКТ ведуть до якісно нового рівня організації навчання, як приклад можна вказати використання методу електронного моделювання схем речень у методиці дистанційного навчання синтаксису, застосування методу телекомунікаційних проектів у методиці розвитку комунікативних умінь, використання в методиці навчання стилістики технології веб-квесту на основі комплексного поєднання методу проблемного навчання, методу рольової гри та інформаційних ресурсів Інтернету. Серед умов забезпечення інтеграції методів і засобів ІКТ у методику навчання української мови виділимо такі: 1) аналіз суттєвих зв'язків між методами та між засобами навчальних й інформаційно-комунікаційних технологій, від чого залежить комплексне поєднання методів і засобів навчання та ІКТ у вигляді цілісних навчально-методичних структур; 2) аналіз відношень між методами, засобами і цілями навчання – визначення споріднених і специфічних дій, характерних для методів ІКТ та методів навчання мови, раціонального співвідношення відповідних методів (засобів) і навчальних цілей, групування методів (засобів) навколо цих цілей; 3) прогнозування можливостей поєднання функцій методів відповідно до ситуативних умов навчання мови на уроці чи в позаурочний час.

Реалізація задуму інтеграції методів і засобів ІКТ у методику навчання української мови передбачає взаємопроникнення одного методу й засобу в інший, взаємодоповнення методів і засобів навчальних та інформаційно-комунікаційних технологій, функціонування одного методу (засобу) в іншому відповідно до навчальних цілей. З огляду на сказане інтеграція різнорідних методів і засобів простежується, наприклад, у комплексному поєднанні навчального методу проектів і методу роботи з комп'ютером у

гіперсередовищі за допомогою використання мережі Інтернет на рівні методики навчання писати статтю в газету; у методиці формування правописної грамотності учнів, розробленій на основі інтеграції навчального методу вправ, методу роботи з комп'ютером та відповідного програмно-технічного тренажера; у методиці поглибленого навчання синтаксису простого речення на основі інтеграції методу електронної візуалізації проблемних питань щодо навчальної теми в метод усного викладу матеріалу вчителем.

Отже, окреслені закономірності навчання української мови з використанням ІКТ відображають стійкі залежності, причиново-наслідкові зв'язки, які природно зумовлюють ефективність навчального процесу, що дає змогу підвищити особистісну мотивацію до навчання української мови й самонавчання, інноваційно формувати мовнокомунікативну компетентність учнів, реалізувати й розвивати їхню креативність, інформаційно-комунікаційну компетентність і т. ін. Ураховуючи наведені закономірності, учитель зможе реалізувати інтеграцію методів і засобів ІКТ у методику навчання української мови, якщо проаналізує суттєві зв'язки між методами й між засобами навчальних технологій та ІКТ, здійснить аналіз відношень між методами, засобами і цілями навчання, передбачить можливості поєднання функцій методів відповідно до ситуативних умов навчання мови.

Перспективним є дослідження формування мовнокомунікативної компетентності в умовах хмаро орієнтованого навчального середовища.

Література

1. Корицька Г. Теоретико-практичні аспекти використання блог-технології у процесі навчання учнів української мови / Галина Корицька // Моделювання й інтеграція сервісів хмаро орієнтованого навчального середовища : монографія / [Копняк Н., Корицька Г., Литвинова С., Косенко Ю., Пойда С. та ін.] ; / за заг. ред. С. Г. Литвинової. – К. : Компринт, 2015. – С. 105-118.

2. Рождественська Д. Б. До проблеми застосування інформаційно-комунікаційних технологій при вивченні української мови та культури мови у

загальноосвітній середній школі (на матеріалі 6-9 класів) / Д. Б.Рожественська, Н. В. Сороко // Інформаційні технології і засоби навчання / За ред. В. Ю. Бикова, Ю. О. Жука. – К. : Атака, 2005. – С. 162-170.

У статті розглянуто деякі аспекти проблеми модернізації шкільної україномовної освіти. На основі аналізу і синтезу теоретичних положень та педагогічної практики визначено закономірності навчання української мови з використанням ІКТ. Розкрито дидактичні умови інтеграції методів і засобів ІКТ у методiku навчання української мови, наведено окремі приклади такої інтеграції.

Ключові слова: закономірності інноваційного навчання української мови, принципи комп'ютерного навчання, інформаційно-комунікаційні технології, інтеграція методів і засобів у навчанні української мови.

В статье рассмотрены некоторые аспекты проблемы модернизации школьного украиноязычного образования. На базе анализа и синтеза теоретических положений, педагогической практики определены закономерности обучения украинскому языку с использованием ИКТ. Раскрыты дидактические условия интеграции методов и средств ИКТ в методику обучения украинскому языку, наведены примеры такой интеграции.

Ключевые слова: закономерности инновационного обучения украинскому языку, принципы компьютерного обучения, информационно-коммуникационные технологии, интеграция методов и средств в обучении.

The article considers some aspects of the problem of modernization of the Ukrainian school education. Based on the analysis and synthesis of theoretical positions and pedagogical practices it was identified patterns of teaching of the Ukrainian language using ICT. The author revealed didactical conditions of integration methods and ICT tools in the teaching methodology of Ukrainian language and shows some examples of such integration.

Key words: *patterns of innovation the study of Ukrainian language, principles of computer training, information and communication technologies, integration methods and tools in teaching the Ukrainian language.*